

Vergadering: 21 oktober 2014
Agendanummer: 11
Status: Besluitvormend
Portefeuillehouder: H. Blok
Behandelend ambtenaar H. Westra, 0595-447795
E-mail: gemeente@winsum.nl (t.a.v. H. Westra)

Aan de gemeenteraad,

Onderwerp:

Evaluatie Diftar (**Gewijzigd**)

Voorgestelde besluit:

1. Kennis te nemen van de resultaten van de diftar-evaluatie zoals verwoord in de rapportage van De Jonge Milieuadvies september 2014 en zoals samengevat in dit raadsvoorstel.
2. Het huidige diftar-systeem (gewicht-frequentie) blijven hanteren gelet op de goede resultaten.
3. Met ingang van 2015 geen tariefplafond meer te hanteren.
4. De inzamellocatie voor incontinentiemateriaal in Winsum te handhaven en geen uitbreiding van deze faciliteit te realiseren in de overige dorpen.
5. Met ingang van 1 januari 2015 over te gaan tot de nascheiding van drankenkartons.
6. De aanslagen afvalstoffenheffing voor het variabele deel terug brengen tot 1 keer per jaar zodra er een online-applicatie beschikbaar is waarop te allen tijde de ledigingen te raadplegen zijn.
7. De mogelijkheid tot kwijtschelding te maximeren voor 2015 op € 254,--.
8. Voor 2015 de volgende tarieven ten aanzien van de afvalstoffenheffing te hanteren:
 - a. Vastrecht: € 120,--
 - b. Ledigingstarief: € 1,10
 - c. Kilotarief restafval: € 0,25
 - d. Kilotarief gft-afval: € 0,11

Samenvatting:

In 2011 en 2012 zijn door uw raad besluiten genomen om te komen tot een gedifferentieerd tarief voor de afvalstoffenheffing. Uiteindelijk is gekozen voor een differentiatie op basis van gewicht en frequentie. In 2013 is dit systeem ingevoerd. De redenen voor invoering waren onder andere om de totale hoeveelheid afval terug te dringen, de burger milieubewuster te maken en meer recht te doen aan het principe 'de vervuiler betaalt'. Een belangrijke randvoorwaarde was dat het systeem niet duurder mocht uitpakken voor de burger.

Op basis van het eerste jaar kan geconcludeerd worden dat invoering van het ditar-systeem een groot succes is geweest als het gaat om de na te streven afvalreductie- en inzameldoelstellingen. De doelstellingen zijn ruimschoots gehaald. Er is in totaliteit veel minder afval ingezameld en verwerkt, de burger gaat bewuster om met afval (wat ook blijkt uit de enquête) en het gemiddeld tarief voor de afvalstoffenheffing ligt fors lager dan het eerdere vaste tarief. Winsum is, door het gedrag van haar inwoners, derhalve een milieubewuste gemeente.

Voor ons zijn er dan ook geen redenen om het systeem te wijzigen. Wel dienen we op onderdelen keuzes te maken ter optimalisatie van het systeem.

Dat betreft vooral:

- het tariefplafond
- bron- versus na-scheiding van o.a. drankenkartons en kunststoffen
- luierinzameling

Wij komen in dit voorstel op deze onderwerpen terug, schetsen het dilemma en leggen u een voorstel voor.

Ten aanzien van twee beslispunten is in deze fase een richtinggevende uitspraak van de raad gevraagd. Enerzijds betreft dat de principiële discussie of afval via bron- dan wel nascheiding gescheiden moet worden. Bij nascheiding ligt het voordeel in het financiële rendement en het milieurendement maar worden burgers minder gemotiveerd tot afvalpreventie. Dit is een van de uitgangspunten bij de invoering van diftar geweest. Bronscheiding in combinatie met nascheiding komt hieraan tegemoet maar heeft een prijskaartje omdat daarmee van twee systemen gebruik gemaakt wordt. Mede gelet op de standpunten in de raad stellen wij voor om de nascheiding van kunststoffen te continueren en per 1 januari 2015 ook over te gaan op de nascheiding van drankenkartons. Dit in afwachting van een landelijke vergoeding daarvoor.

Anderzijds gaat het om de inzameling van incontinentiemateriaal. Het milieurendement van een aparte inzameling is beperkt maar het komt tegemoet aan de vraag van gezinnen met kleine kinderen.

De inzamelmogelijkheid in Winsum voorziet in een behoefte bij gezinnen met kleine kinderen. Uitbreiding van deze mogelijkheid in andere dorpen ligt moeilijk vanwege het vinden van geschikte locaties. Wij stellen dan ook voor de huidige inzamelmogelijkheid te continueren maar geen uitbreiding te realiseren in de omliggende dorpen.

Inleiding:

In uw raadsvergadering van 9 juni 2011 heeft u besloten tot het definitief invoeren van een gedifferentieerd systeem voor de tarieven van de afvalstoffenheffing (diftar) ingaande 1 januari 2013. Onderdeel van dit besluit is dat er een jaar na invoering een evaluatie van het diftar-systeem zou plaatsvinden waarin getoetst zal worden of de beoogde resultaten gerealiseerd zijn en/of er aanpassingen in het systeem dan wel de flankerende maatregelen noodzakelijk zijn.

De evaluatie van het diftarsysteem is uitgevoerd en verwoord in de rapportage van De Jonge Milieu Advies (september 2014) die als bijlage 1 is bijgevoegd.

Wettelijk- of beleidskader:

Plan van Aanpak Diftar Winsum 2013.

Afvalstoffenverordening van de gemeente Winsum 2012

Evaluatie:

Het besluit om diftar in te voeren is genomen om enerzijds afvalpreventie, betere scheiding en minder verwerkingskosten te hebben en anderzijds te komen tot een gemiddeld lagere afvalstoffenheffing dan in 2012. In de evaluatie zijn deze doelstellingen getoetst en in dit raadsvoorstel samengevat.

A. Financiële aspecten

- 1. Vergelijk van de verwachte kosten voor inzameling, verwerking en overige diftar-gerelateerde kosten met de feitelijke kosten in 2013.*

De totale kosten voor de afvalinzameling en –verwerking zijn in 2013 ten opzichte van 2012 gedaald met een bedrag van € 142.092,-- (€ 1.534.871 in 2013 versus € 1.676.963,-- in 2012).

De feitelijke inkomsten in 2013 zijn echter achtergebleven bij de begroting. Daar waar de totale inkomsten werden geraamd op € 1.735.351,-- zijn deze uitgekomen op € 1.385.630,--. Derhalve een verschil van € 349.721,--.

Dit wordt vooral veroorzaakt door:

Oorzaak	Vershil in inkomsten
Minder containerledigingen per huishouden dan verwacht (zie B.2)	€ 60.000,--
Grotere reductie restafval dan verwacht (zie B.1)	€ 122.000,--
Inkomstenderving door nulaanbieders (zie A.3)	€ 28.000,--
Inkomstenderving door tariefplafond (zie A.2)	€ 37.000,--
Kosten nascheiding kunststoffen waarover nog geen vergoeding is ontvangen in 2013*.	€ 50.000,--
Overig (waaronder) begrote onttrekking aan de egalisatiereserve	€ 50.000,--

*Het uitkeren van de vergoedingen voor kunststoffen kent een grillig verloop. De kosten en het uitkeren van de vergoeding komen in hetzelfde jaar niet overeen.

De totale uitgaven in 2013 zijn zoals benoemd lager dan die in 2012 en daarmee voldoet het aan de gestelde diftar-doelstelling. Dit scheelt bijna € 23,-- per aansluiting. Daar staat tegenover dat de inkomsten zijn achtergebleven waardoor er over 2013 uiteindelijk een tekort is ontstaan van € 149.000,--. Het tekort is onttrokken aan de egalisatiereserve vuilverwerking.

De totale doorberekende kosten bedroegen € 247,-- per aansluiting. Dit is beduidend lager dan de uniforme heffing in 2012 wat ook als doelstelling was geformuleerd. De uniforme heffing in 2012 bedroeg € 295,--, hierop is het plafondtarief ook gebaseerd. In het plan van aanpak is er destijds van uitgegaan dat uit gekomen zou worden op een gemiddeld tarief van € 259,--.

Bij de behandeling van de jaarrekening was er discussie over het ontstane tekort (€ 349.721,--). Bij de begroting voor het eerste ditar-jaar is gewerkt met veel aannames. Dat kan ook niet anders omdat moeilijk te voorspellen is wat het effect van een nieuw systeem is. Het was derhalve te voorzien dat er afwijkingen zouden ontstaan. Dat is gebeurd. Vooral het aantal ledigingen en het aantal aangeleverde kilo's restafval is veel lager dan verwacht. Dat heeft ook financiële consequenties. Bewust is er destijds voor gekozen een deel van de vaste kosten te verwerken in het variabele tarief, om de prikkel voor de burgers groter te maken. Die prikkel heeft gewerkt, maar dat heeft wel geleid tot een negatieve financiële balans. Dit risico is destijds nadrukkelijk aan de orde geweest.

Een ander aspect is de doorwerking van het plafondtarief, het aantal nul-aanbieders en de grillige uitkering van vergoedingen (o.a. kunststoffen) die door de jaren heen lopen. Overigens was er ook een tekort begroot dat zou worden onttrokken uit de egalisatiereserve.

Kortom, de tarieven zullen moeten worden aangepast om te blijven voldoen aan het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid. Desalniettemin is diftar voor de burgers ook financieel een succes ten opzichte van 2012.

2. *Percentage veel-aanbieders.*

De gemeenteraad heeft voor 2013 en 2014 een tariefplafond opgenomen. Dit betekent dat huishoudens in geen geval meer afvalstoffenheffing betalen dan € 295,--/jaar. Dit in het bijzonder om de kosten bij grotere gezinnen te beheersen.

In 2013 is op circa 900 aansluitingen (bijna 15% van het totaal) meer afval aangeboden dan waarvoor zij afvalstoffenheffing hebben betaald. Zonder het tariefplafond zouden deze aansluitingen een gemiddelde afvalstoffenheffing van € 340,-- hebben betaald. Het totale hierdoor ontstane, niet inbare variabele tarief, bedraagt in totaal circa € 37.000,--. Iedere aansluiting heeft in 2013 derhalve € 6,-- betaald om dit plafondtarief te bekostigen.

De veel-aanbieders zijn geanalyseerd op basis van gezinssamenstelling. Dit is steekproefsgewijs onder circa 150 aansluitingen uitgevoerd.

Het resultaat hiervan is:

Aspect	Aantal	Percentage
Gemiddeld aantal inwoners/aansluiting	3,7	
Gemiddeld aantal kinderen < 4 jaar/aansluiting	0,2	
Aantal aansluitingen met 2 kinderen < 4 jaar.	6	4%
Aantal aansluitingen met 1 kind < 4 jaar.	20	13%

Van de 100 aanbieders met het hoogste aanbod hebben we een vervolganalyse gemaakt (zie bijlage 3). Er is gekeken naar de woonplaats, type woning en het aantal bewoners. De conclusie is dat de groep veel-aanbieders zeer divers is. Dat het vooral grote gezinnen betreft blijkt niet het geval.

Wat wel duidelijk is, is dat het tariefplafond een fors kostenplaatje heeft die de inwoners gezamenlijk moeten opbrengen. Met het huidige tariefplafond van € 295,-- afgerond bedraagt dit € 6,-- per aansluiting. Overwogen kan worden het plafondtarief op te trekken naar het gemiddelde tarief van de veel-aanbieders, € 340,--. De groep veel-aanbieders wordt dan aanzienlijk kleiner evenals het financiële effect. De gedeelde inkomsten zullen dan afgerond € 17.000,-- bedragen, een kleine € 3,-- per aansluiting.

Naast de financiële afweging is er een principiële afweging. Ook bij een verdere verhoging van het plafondbedrag blijven de echte veel-aanbieders profiteren, terwijl wellicht de doelgroep voor wie het bedacht was dan wel het volle pond gaat betalen.

Voor de minima blijft de mogelijkheid tot kwijschelding overeind evenals dat voor mensen met een medische indicatie een extra container om niet wordt aangeboden.

3. Percentage nul-aanbieders

De nul-aanbieders zijn de aansluitingen die in 2013 hun gft- en/of restafvalcontainer niet hebben aangeboden. Het gaat om de volgende aantallen en percentages van het totaal. Ter informatie zijn de percentages uit de buurgemeente De Marne opgenomen. Hieruit blijkt dat er in de gemeente Winsum beduidend minder nul-aanbieders zijn dan in de buurgemeente. Voor een deel is dit verschil te verklaren. In de cijfers van de gemeente De Marne zitten de aansluitingen verdisconteerd die aanbieden op een verzamelcontainer, deze zijn er bij de cijfers van de gemeente Winsum uit gefilterd.

	Aantal aansluitingen	Percentage van het totaal	Percentage in De Marne
Geen GFT-container aangeboden.	419	7%	26%
Geen restcontainer aangeboden.	39	0,1 %	5%
Geen rest- en geen GFT-container aangeboden.	124	2%	4,4%
Totaal.	582	9%	

Deze 582 aansluitingen betreft ruim 9% van het totaal aantal aansluitingen. Dat er geen gft-container meer aangeboden wordt is een veel voorkomend effect bij de invoering van diftar.

Het thuis composteren en andersoortig afvoeren van vooral tuinafval neemt daardoor toe en de kleine hoeveelheden gft-afval die moeilijk te composteren zijn gaan met het restafval mee.

Voor de niet-aanbieders van de restcontainer zijn er minder aannemelijke en aanvaardbare redenen om de container niet aan te bieden. Voor een deel zal bij boerderijen en aansluitingen met een bedrijf het restafval mee gaan in de bedrijfscontainer. Voor laagbouwwooningen is deze reden minder aannemelijk en zal er meer sprake zijn van ongewenst ontwijkgedrag als het deponeren in bedrijfscontainers op het werk, het verwijderen via openbare containers, containers in buurgemeenten of andere containers in eigen straat of buurt. Voor een deel zijn zij mogelijk ook mede verantwoordelijk voor afvaldumpingen.

De nul-aanbieders van de rest- (en gft-)container zijn geanalyseerd om inzicht te krijgen in betreffende aansluitingen:

Aansluiting	Aantal	Percentage
Laagbouwwooningen	55	34%
Leegstaand	1	1%
Boerderijen	50	30%
Bedrijfswoning	35	21%
Woningen in het buitengebied	20	12%
Bijzondere aansluiting (bv. dierenweide).	3	2%

Het evaluatiedocument van JMA beveelt aan om de groep nul-aanbieders nader te onderzoeken en in kaart te brengen hoe deze groep hun restafval aanbiedt. De nul-aanbieders zijn in kaart en gecategoriseerd waarbij vooral ongewenst ontwijkgedrag voor zal komen bij woningen zonder bedrijfsaansluiting. Deze groep is relatief klein. Een nader onderzoek achten wij op dit moment niet nodig. Echter, gerichte communicatie kan leiden tot aanpassing van ongewenst gedrag.

Wij blijven nul-aanbieders daarom monitoren en gaan met de blijvende nul-aanbieders medio 2015 gericht communiceren over hun aanbiedgedrag.

B. Invloed diftar op het afvalaanbod.

1. Verwachte en ingezamelde hoeveelheden

Bij aanvang van de invoering van diftar zijn er doelstellingen geformuleerd over de reductie van de hoeveelheid aan te bieden rest- en gft-afval.

In het eerste diftarjaar is de hoeveelheid restafval met 34% gedaald van 506 naar 330 kg per aansluiting. De verwachting was dat de hoeveelheid met 20% zou dalen. De hoeveelheid gft-afval in de gft-containers is met 25% gedaald van 353 kg per aansluiting naar 265 kg per aansluiting. Dit ligt in lijn met de verwachte daling van 25%.

Het totale afvalaanbod per huishouden (restafval, gft-afval en afzonderlijk aangeboden stromen) is in 2013 ongeveer 175 kg gedaald ten opzichte van 2012. Daarmee is een reductie van 13% gerealiseerd.

Effecten op het aantal ledigingen

De variabele heffing bestaat uit twee onderdelen. Enerzijds op basis van de aangeboden kilo's en anderzijds op basis van het aantal ledigingen.

Het aanbodpercentage van zowel de restafvalcontainer als de gft-container is als gevolg van diftar afgenomen.

	2012	2013
Gft-containers		
Aanbodpercentage	53%	38%
Ledigingen per aansluiting	13,8	10,0
Restafvalcontainers		
Aanbodpercentage	88%	69%
Ledigingen per aansluiting	22,8	18,1

Opgeteld heeft ieder huishouden in 2013, 28 keer de groene of grijze container laten legen. Dit is beduidend minder dan de 40 ledigingen die per jaar werden verwacht.

Het invoeren van een ledigingstarief van € 0,80 per aangeboden container heeft dan ook sterker effect gehad dan verwacht. Zoals onder A. benoemd heeft dit geleid tot € 60.000,-- minder inkomsten als gevolg van het minder aantal aanbiedingen.

2. Zwerfvuil

De toe- of afname van diftar-gerelateerd zwerfvuil is in beeld gebracht op basis van meerdere bronnen.

De hoeveelheid diftar-gerelateerd zwerfvuil wordt niet apart gewogen en geregistreerd maar gaat mee in de containers van het overig openbaar afval. Het aantal containers dat in 2013 is afgevoerd is niet hoger dan het aantal in 2012. Wel wordt er meer inzet van de buitendienst gemeld om een aantal hot spots (papierverzamelcontainers, blikvangers) schoon te houden. Veel meldingen van zwerfvuil (in het buitengebied) zijn niet direct diftar-gerelateerd en betreffen het dumpen van grond/grof (tuin)afval en bouw- en sloopafval. Dergelijke meldingen lagen voorheen op hetzelfde niveau.

Het diftar-gerelateerde aantal klachten bij het klantencontactcentrum is in 2013 toegenomen tot circa 50 stuks ten opzichte van 25 in 2012. Naast dumpingen van huisvuil betreft dit ook meldingen over het bij plaatsen van huisvuil in andermans container. Op deze meldingen wordt de BOA ingezet.

In de gemeentelijke schouw wordt ook gekeken naar het voor komen van zwerfvuil in het buitengebied. Het kwaliteitsniveau is in 2013 gelijk aan het niveau van 2012.

In kwantitatieve zin (tonnen/jaar) kan nu geen uitspraak worden gedaan over de eventuele toename van diftar gerelateerd zwerfvuil. In kwalitatieve zin concluderen we dat er diftar gerelateerde effecten zijn maar dat deze beheersbaar zijn en niet afwijken ten opzichte van andere diftar-gemeenten.

In andere diftar gemeenten wordt gemiddeld 1 tot 2% van de hoeveelheid restafval als diftar/gerelateerd zwerfvuil (vuil dat normaliter in de restcontainer hoort) aangetroffen.

Het diftar-gerelateerde zwerfvuil wordt met ingang van 2015 nauwkeuriger geregistreerd door hiervoor een aparte container te plaatsen die alleen gevuld wordt met diftar-gerelateerd zwerfvuil.

Verder continueren wij de handhavingscapaciteit via de BOA op hetzelfde niveau, zodat gereageerd kan worden op ongewenst ontwijkgedrag.

3. Scheidingspercentages

Het verminderde aanbod heeft tot effect gehad dat de scheidingsresultaten zijn verbeterd bij meerdere fracties (vooral drankenkartons, textiel en oud papier/karton). Het scheidingspercentage¹ is in 2013 toegenomen tot 63% ten opzichte van 53% in 2012.

Verdere verbeteringen zijn nog mogelijk op drankenkartons, textiel en oud papier om de doelstelling uit het Landelijk Afvalbeheer Plan II (LAP II) van 65% in 2015 en 80% in 2020 te realiseren. De mogelijkheden hiervoor zijn mede afhankelijk van landelijke ontwikkelingen (zie ontwikkelingen in het afvalbeleid).

¹ Het scheidingspercentage geeft aan welk deel van de totale hoeveelheid huishoudelijk afval gescheiden wordt ingezameld en verwerkt. Omdat kunststof wordt nagescheiden, telt het nagescheiden kunststof ook mee met het berekenen van het scheidingspercentage.

C. Invoeringsproces

Het invoeringsproces is goed verlopen, waarbij de verschillende partijen goed aansluiting op elkaar hebben gevonden. De koppeling tussen het containermanagementsysteem van de Milieudienst Groningen en het belastingstelsel functioneert goed. Het opleggen van de aanslagen verloopt goed en leidt tot slechts enkele bezwaren ten aanzien van de aanbied dag, die ongegrond zijn verklaard na het inzien van de ledigingsgegevens. Het registratiesysteem op de inzamelvoertuigen heeft goed gefunctioneerd. Er zijn geen storingen opgetreden en er zijn geen kapotte/niet functionerende chips aangetroffen.

D. Ervaringen inwoners diftar

In mei 2014 zijn via de website en middels enquêtes de meningen van de inwoners gepeild over hun ervaringen met diftar. Circa 200 inwoners hebben van deze mogelijkheid gebruik gemaakt die gezamenlijk een (niet per definitie objectief) beeld geven van het draagvlak. Het totale bewonersonderzoek is als bijlage 2 bijgevoegd. De belangrijkste resultaten zijn:

- Meest positieve effecten:
 - o De vervuiler betaalt 36%.
 - o Bewuster van afvalscheiding en milieu 24%
 - o Bewustzijn van de afvalhoeveelheden 24%
- Meest negatieve effecten:
 - o Zwerfafval en dumpingen. 28%
 - o Te duur. 14%
 - o Meer scheidingsmogelijkheden. 13%
 - o Geen negatieve effecten. 23%
- Ontwijkgedrag:
 - o Afvoer van afval via andere kanalen (werk/naburig dorp) 13%
 - o Signaleren dat illegaal storten is toegenomen 48%
 - o Geen toename van illegaal storten te signaleren 26%
- 65% van de respondenten is tevreden over het diftar systeem terwijl 82% zegt het eens te zijn met de stelling dat de vervuiler zelf voor zijn afval moet betalen. Dit verschil is wellicht te verklaren dat een groter aantal inwoners betere scheidingsmogelijkheden wil hebben. Het scheiden van kunststofverpakkingen wordt daarbij vaak als voorbeeld genoemd.
- Aanbieding restafval.
 - o 50% biedt evenveel restafval aan als voorheen.
 - o 48% biedt minder restafval aan.

E. Overige ontwikkelingen

Ondanks dat het niet direct diftar-gerelateerd is, is het goed u te informeren over een aantal ontwikkelingen in de verwerking en inzameling van afvalstoffen.

Kunststoffen

Uit de bewonersenquête blijkt een duidelijke behoefte voor het aan de bron scheiden van kunststofverpakkingen. In de evaluatie is dan ook de aanbeveling gedaan om de mogelijkheden voor bronscheiding te onderzoeken. Daarnaast staan wij voor de keuze of drankenkartons via bron- dan wel nascheiding uit het restafval wordt gehaald.

De gemeente Winsum heeft via het ANG de nascheiding van kunststofverpakkingen bij Omrin neergelegd. Dit is in 2012 contractueel vastgelegd tot en met 2022. Het contract bevat de mogelijkheid tot ontbinding. De resultaten van de nascheiding van kunststoffen zijn in de afgelopen jaren sterk verbeterd van 19,6 kg/huishouden in 2011 tot 40,3 kg/huishouden in 2013. Bronscheiding, ook in diftar-gemeenten, ligt momenteel rond de 20 kg/huishouden.

De ketenkosten (inzamelen tot de verwerkingskosten) voor het na-scheiden bedragen circa € 684,--/ton. Vergelijkbare ketenkosten voor bronscheiding bedragen € 720,--/ton (bron: Evaluatie onderzoek bron- en nascheiding kunststofverpakkingsafval in opdracht van Nedvang/VNG d.d. 28 februari 2011).

De wens tot bronscheiding is voorstelbaar omdat daarmee het scheidingsgedrag van inwoners wordt gestimuleerd en zij daarmee invloed hebben op het variabele deel van de afvalstoffenheffing. Overstappen op bronscheiding van kunststoffen zal netto leiden tot minder goede scheidingsresultaten en hogere verwerkingskosten die verdisconteerd worden in het vaste deel van de afvalstoffenheffing. Hierdoor zal de gemiddelde afvalstoffenheffing gaan stijgen. Nascheiden levert meer milieuwinst en is voordeliger voor de burger.

Drankenkartons:

In 2013 is een pilot gestart met het gescheiden inzamelen van drankenkartons. Aan deze pilot deed de gemeente Winsum mee. De resultaten in Winsum zijn positief en bovengemiddeld ten opzichte van andere bronscheidingspilots. Ook hier zien we dat de inwoners van Winsum milieubewust zijn.

In mei 2014 bent u geïnformeerd over het tijdelijk voortzetten van de pilot op eigen kosten voor inzameling van drankenkartons tot eind 2014.

Dit in afwachting van een landelijke vergoedingsregeling die momenteel nog steeds niet bekend is.

Er komt wel een vergoeding maar de hoogte daarvan is nog onbekend. De vraag is of we door gaan met bronscheiding van drankenkartons of niet. Onze afvalverwerker Omrin gaat vanaf 2015 ook drankenkartons nascheiden. Zoals eerder geschetst bij de kunststoffenscheiding blijkt dat nascheiding betere milieuresultaten geeft. Omrin geeft daarnaast aan dat de verwerkingskosten per saldo goedkoper worden dan het hanteren van een brengsysteem. De landelijke pilot waar Winsum aan heeft deel genomen geeft nog onvoldoende valide resultaten om definitieve conclusies aan te verbinden vanwege de beperkte opzet van de pilot.

De globale conclusies zijn:

	Brengsysteem i.c.m. oud papier en karton (pilot Winsum).	Na-scheiding Omrin
Respons inzameling	28 %	100 %
Verwerkingsrendement vezels uit drankenkartons.	11 %	63 %
Verwerkingsrendement bijproducten (kunststof en laminaten).	13 %	59 %
Ketenkosten/ton (inzameling, verwerking en afzet).	€ 429,-- *	€ 525,--

* gebaseerd op vier pilots met een grote spreiding in ketenkosten.

Bron- versus nascheiding.

In een diftar gemeente speelt vaak de discussie of afval aan de bron gescheiden moet worden of dat het het meest effectief is om dit via nascheiding te doen.

Bewustwording en afvalpreventie is een belangrijk uitgangspunt bij de invoering van diftar. Afvalscheiding aan de bron draagt daar aan bij. Vanuit deze optiek kunnen we onze inwoners, zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, mogelijkheden bieden tot bronscheiding. De bewoners enquête geeft aan dat deze wens onder de inwoners aanwezig is. Enerzijds zien bewoners dit als een bijdrage aan het milieu maar het wordt ook gezien als mogelijkheid om invloed te hebben op het variabele deel van de afvalstoffenheffing en daarmee een lagere afvalstoffenheffing op individueel niveau.

Voor een bronscheidingsmethodiek moet wel een eigen infrastructuur (inzameling, transport en verwerking) worden ingericht.

Naast bewustwording bij inwoners heeft de gemeente ook de taak landelijke scheidingsresultaten te behalen en de totale kosten van afvalinzameling en verwerking beheersbaar en zo laag mogelijk te houden. In de nascheiding van kunststoffen zien we dat zowel het milieurendement (scheidingspercentage en verwerkingsresultaten) als het financieel rendement beter scoort ten opzichte van bronscheiding. Dit geldt zowel voor kunststoffen als voor de pilots voor drankenkartons.

Het meest optimaal lijkt een combinatie van bron- en nascheiding. Deze wijze komt aan beide uitgangspunten (bewustwording en milieu/financieel rendement) tegemoet. Hier hangt echter wel een prijskaartje aan. De gemeente ontvangt per gescheiden ton kunststoffen of drankenkartons een vergoeding voor het inzamelen, vervoeren en scheiden. Deze vergoeding wordt in een gecombineerde bron- en nascheiding verdeeld over een bronscheidingssysteem en een nascheidingssysteem waardoor twee relatief dure systemen zullen ontstaan.

In onderstaande tabel zijn de resultaten tussen bron- en nascheiding nogmaals weergegeven voor kunststoffen en drankenkartons voor zover deze momenteel bekend zijn.

	Kunststoffen		Drankenkartons	
	Bronscheiding	Nascheiding	Bronscheiding	Nascheiding
Inzamelrespons	20 kg/hh	40 kg/hh	28%	100%
Ketenkosten* *	€ 720,-/ton	€ 684,-/ton	€ 429,- *	€ 525,--
Vergoeding/ton	€ 882,- (2015) € 721,- (2019)		Onbekend	

*Gebaseerd op vier pilots met een grote spreiding in ketenkosten.

**Ketenkosten inzameling t/m verwerkingskosten.

Gezien de vele onderzoeken en de resultaten die Omrin realiseert op het gebied van nascheiding kiezen wij hier voor het principe "bronscheiding waar het moet, nascheiding waar het kan". We stellen dan ook voor de nascheiding van kunststoffen te continueren en met ingang van 1 januari 2015 over te gaan op nascheiding van drankenkartons.

In een eind dit jaar uit te brengen Afval Actueel zullen wij de inwoners informeren over deze overwegingen.

Advies / Voorstel:

1. Inzameling incontinentiemateriaal.

De gemeente Winsum beschikt momenteel over 1 inzamellocatie voor incontinentiemateriaal. Deze is gesitueerd bij de kinderopvang van Kids2B. De wens bestaat tot uitbreiding van het aantal inzamellocaties.

Momenteel bestaat er in Nederland geen verwerkingsmethode met een hoog milieurendement voor incontinentiemateriaal. Slechts een beperkt deel kan gecomposteerd worden en een groot deel komt alsnog in de restafvalverwerking terecht.

De kosten voor de inzamellocatie in Winsum bedragen circa € 7.500,-- per jaar (omgerekend € 1,22 euro per aansluiting). Aanvankelijk was het voornemen ook in andere dorpen een inzamelmogelijkheid te realiseren. Dit is niet gelukt omdat het moeilijk bleek geschikte locaties te vinden.

De vraag is of we het aantal inzamellocaties moeten uitbreiden door ook in Sauwerd, Baflo en Ezinge deze service te bieden, waarbij we weten dat niet is aangetoond dat gezinnen als gevolg van het verbruik van luiers boven het gemiddelde huisvuil aanbod uit komen. Verder is er het kostenaspect. Samen met drie extra locaties betekent dit in totaal ongeveer € 30.000,-- aan kosten of te wel € 5,-- per aansluiting.

In tegenstelling tot de discussie bij kunststoffen en drankenkartons gaat de keuze over het wel of niet uitbreiden van de inzameling van incontinentiemateriaal alleen over het kostenaspect. Stoppen met de aparte inzameling heeft geen effect op het milieurendement maar betekent een verlaging van het serviceniveau aan inwoners om invloed te hebben op het variabele tarief. Bij uitbreiding van de inzamellocaties in Sauwerd, Baflo en Ezinge wordt het serviceniveau verhoogd en worden de meerkosten (€ 30.000,--/jaar incl. locatie K2B) verdisconteerd in het vaste deel van de afvalstoffenheffing. Daarbij maken wij de opmerking dat het vinden van een geschikte locatie voor deze inzameling een lastige is. Doorgaans wordt dit ingezameld met behulp van vrij toegankelijke containers waardoor deze niet in de openbare ruimte kunnen staan en aansluiting gezocht moet worden bij daarvoor logische locaties als een peuterspeelzaal of kinderopvang. De bereidheid om hierin mee te werken is niet altijd aanwezig. Doorgaan met de inzameling in Winsum is hier een minimale variant van (€ 7.500,--/jaar).

Voorgesteld wordt dan ook om de huidige inzamelfaciliteit te behouden omdat deze in een behoefte voorziet. Uitbreiding willen wij niet nastreven vanwege het kosteneffect en het niet direct voor handen hebben van geschikte locaties.

De huidige mogelijkheden om op basis van een medische indicatie een extra container te krijgen voor incontinentiemateriaal blijft gehandhaafd.

2. Tariefplafond

Door het hanteren van het tariefplafond is er een inkomstenderving ontstaan van € 37.000,--. Dit komt overeen met € 6,-- per aansluiting.

Door het hanteren van een plafondtarief ontbreekt op een gegeven moment de financiële prikkel tot afvalbewust gedrag. Daarnaast blijkt uit de analyse dat de doelgroep waar dit plafondtarief voor is ingesteld (grotere gezinnen) hier niet of nauwelijks gebruik van maakt.

Wij adviseren u dan ook geen plafondtarief meer te hanteren voor de afvalstoffenheffing.

3. Aanslagen afvalstoffenheffing

Momenteel wordt twee maal per jaar een aanslag afvalstoffenheffing verstuurd. Een maal wordt het vast tarief en de eerste helft van het jaar voor de variabele heffing in rekening gebracht. Daarnaast wordt nog één maal de andere helft van het variabele tarief in rekening gebracht. Deze laatste aanslag wordt afzonderlijk opgemaakt en verstuurd waarmee een bedrag gemoeid is van € 6.400,-- aan porto en perceptiekosten.

Onze afvalinzamelaar, de gemeente Groningen, werkt momenteel aan een online applicatie waarmee op ieder gewenst moment inzicht te verkrijgen is in het aantal ledigingen en de afgegeven kilo's. Wij stellen voor om terug te gaan naar één aanslagmoment per jaar zodra deze applicatie beschikbaar is.

4. Kwijtschelding

Voor de afvalstoffenheffing bestaat de mogelijkheid van kwijtschelding voor mensen met een minimaal inkomen. Momenteel wordt het volledige bedrag kwijtgescholden (zowel het vaste als variabele deel). Kwijtschelding tot een maximum bedrag van het tariefplafond is overwogen, maar bleek niet mogelijk vanwege rechtsongelijkheid juist door het tariefplafond. Nu we voorstellen het tariefplafond af te schaffen is kwijtschelding tot een maximumtarief wel mogelijk. We stellen u voor deze in te stellen om ook hier een prikkel af te geven om bewust met afval om te gaan en om eventueel misbruik te voorkomen. We stellen voor het gemiddelde tarief per huishouden te hanteren (begroting 2015) en dat is € 254,--.

Financiële consequenties:

Bij de tariefberekening voor 2013 en 2014 is bewust gekozen om een deel van de vaste kosten te verrekenen in de variabele tarieven. Dat levert een extra prikkel om bewust met afval om te gaan. Dat heeft gewerkt. Dit leverde ook een financieel nadeel op omdat er en veel minder afval werd aangeboden en veel minder ledigingen waren dan verwacht.

Volgens de concept-begroting zal in 2015 naar verwachting een bedrag van € 1.546.261,-- vanuit de afvalstoffenheffing moeten worden opgebracht om te blijven voldoen aan een 100% dekkende afvalstoffenheffing. Dit is nodig voor de dekking van de volgende kosten:

Inzamelkosten rest- en gft-afval:	€ 193.116,--
Verwerkingskosten rest- en gft-afval:	€ 335.100,--
Overige (vaste) kosten ¹ :	€ 906.273,--

Deze kosten zijn gebaseerd op het huidige beleid met betrekking tot de luierinzameling (alleen Winsum) .

Als bijlage 4 zijn vier berekeningen bijgevoegd. Berekeningen op basis van:

1. Vastrecht € 120,-- / geen tariefplafond
2. Vastrecht € 140,-- / geen tariefplafond
3. Vastrecht € 120,-- / tariefplafond € 340,--
4. Vastrecht € 140,-- / tariefplafond € 340,--

Om tot de beoogde kostendekking te komen dienen de tarieven iets te stijgen. Het referentiejaar is 2013 en het is niet te verwachten dat het afvalaanbod nog weer zo zal dalen. Het risico om vaste kosten door te berekenen in de variabele tarieven is daarom kleiner.

Wij stellen voor om te kiezen voor het eerste scenario en voor 2015 de volgende tarieven voor de afvalstoffenheffing te hanteren:

1. Vastrecht: € 120,--
2. Ledigingstarief: € 1,10
3. Kilotarief restafval: € 0,25
4. Kilotarief gft-afval: € 0,11

¹ Onder de "overige vaste kosten" valt een groot aantal posten als kapitaallasten, uren, grof vuil inzameling, glas, zwerfvuil, klein chemisch afval, veegvuil en kolkenzuigmateriaal, milieustraat, inzamelmogelijkheid incontinentiemateriaal etc.

Communicatie:

Goed gerichte communicatie ten aanzien van dit onderwerp is van belang. Zeker nu we voorstellen om voor kunststoffen en drankenkartons uit te gaan van het principe "bronscheiding waar het moet, nascheiding waar het kan". Wij stellen dan ook voor om in december 2014 een Afval Actueel uit te brengen waarin de ervaringen met diftar en de daaruit volgende besluiten worden gedeeld met de inwoners van Winsum. Specifieke aandacht willen we daarin besteden aan de voors en tegens van bron- en na-scheiding van drankenkartons en kunststoffen.

Uitvoering:

N.v.t.

Evaluatie:

Wij stellen u voor om u ten aanzien van dit onderwerp in de komende jaren via de gebruikelijke instrumenten als de beleidsrapportages en begroting te informeren.

Relatie met:

N.v.t.

Bijlagen:

1. Evaluatierapport Diftar Gemeente Winsum. De Jonge Milieu Advies, augustus 2014.
2. Analyse Bewoners enquête Diftar 2014 Gemeente Winsum. De Jonge Milieu Advies, juni 2014.
3. Nadere analyse veel-aanbieders.
4. Scenario's tarieven

Achterliggende documenten:

N.v.t.

Burgemeester en wethouders van Winsum,

M.A.P. Michels, burgemeester
drs. R.J. Bolt, secretaris

Agendnummer: 11

Vergadering: 21 oktober 2014

De raad van de gemeente Winsum;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders;

gelet op het bepaalde in de Wet milieubeheer en de Afvalstoffenverordening van de gemeente Winsum 2012:

b e s l u i t :

1. Kennis te nemen van de resultaten van de diftar-evaluatie zoals verwoord in de rapportage van De Jonge Milieuadvies september 2014 en zoals samengevat in dit raadsvoorstel.
2. Het huidige diftar-systeem (gewicht-frequentie) blijven hanteren gelet op de goede resultaten.
3. Met ingang van 2015 geen tariefplafond meer te hanteren.
4. De inzamellocatie voor incontinentiemateriaal in Winsum te handhaven en geen uitbreiding van deze faciliteit hiervan te realiseren in de overige dorpen.
5. Met ingang van 1 januari 2015 over te gaan tot de nascheiding van drankenkartons.
6. De aanslagen afvalstoffenheffing voor het variabele deel terug brengen tot 1 keer per jaar zodra er een online-applicatie beschikbaar is waarop te allen tijde de ledigingen te raadplegen zijn.
7. De mogelijkheid tot kwijtschelding te maximeren voor 2015 op € 254,--.
8. Voor 2015 de volgende tarieven ten aanzien van de afvalstoffenheffing te hanteren:
 - a. Vastrecht: € 120,--
 - b. Ledigingstarief: € 1,10
 - c. Kilotarief restafval: € 0,25
 - d. Kilotarief gft-afval: € 0,11

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Winsum in zijn openbare vergadering van 21 oktober 2014

De raad voornoemd,

voorzitter,

griffier,